

Big Data - een overdenking

door Reinoud de Leve

De politie in mijn stad heeft een computersysteem dat op basis van neurale netwerktechnologie in staat is om ruim 36 procent van de woninginbraken en bijna 58 procent van de straatroven te voorspellen. Daarvoor heeft de politie de stad ingedeeld in vakken van 125 bij 125 meter. Per vak wordt een enorme hoeveelheid data verzameld zoals criminaliteitshistorie (feitelijk gepleegde delicten), afstand tot bekende verdachten en daders, afstand tot de dichtstbijzijnde snelwegoprit, soort en aantal bedrijven zoals bekend bij de politie, en demografische en socio-economische gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het neurale netwerk kan op basis van deze data patronen herkennen. Deze patronen worden vervolgens gebruikt om toekomstige delicten te voorspellen. De voorspellingen van het systeem worden onder andere gebruikt om surveillancedienst te plannen. Zo kan de politie misdaad voorkomen. Dit is één van de verworvenheden van big data. Het artikel waarin ik over deze toepassing lees, vermeldt dat deze techniek nog niet wordt toegepast op moord en verkrachting. Daarvoor komen moord en verkrachting te weinig in mijn stad voor. Wat is Amsterdam toch een veilige stad.

De patronen die een neuraal netwerk ontdekt, zijn gebaseerd op correlatie. Er is dus niet noodzakelijk ook een causaal verband. Zo zou het neurale netwerk kunnen vaststellen dat mannen achter in de vijftig die alleen wonen met een hond in een wijk net buiten het centrum van de stad twintig keer vaker voorkomen als de dader van een moord dan anderen. Daarmee vormen zij een risicogroep. Maar rechtvaardigt dit nu dat de politie mij wat beter in de gaten gaat houden, dat ze regelmatig even langs rijden om te kijken waarmee ik bezig ben? Vanuit maatschappelijk oogpunt zullen we dat misschien toejuichen. Iedere moord die we kunnen voorkomen is winst. Men zou zich toch voor de kop slaan als we het niet deden en dat ondertussen één van die vijftigers een hele reeks moorden beging. Maar ik ben helemaal niet van plan om iemand te vermoorden.

Wellicht zou ik wel enkelen weten te verzinnen die ik daarvoor in aanmerking vind komen. Toch ben ik het niet van plan. Het feit dat de politie regelmatig aan mijn deur staat, ervaar ik als een inbreuk op mijn privacy. Sterker nog, mijn reputatie in de buurt wordt erdoor geschaad. De mensen gaan denken dat er iets aan mij niet deugt. Er is zo vaak politie. Het zou in onze samenleving wel niet zo snel zo ver komen dat we mensen preventief gaan opsluiten, omdat een systeem hen als potentiële dader heeft aangewezen zoals in de film *Minority Report* gebeurt. De vraag is echter hoever we wel gaan. Sturen we wel een sociaal werker of een buurtregisseur op zo iemand af? Dat is een moreel dilemma.

In de discussie over big data en privacy hoor je vaak het argument "Waarom zou ik me zorgen maken? Ik heb niets te verbergen." Dat is heel sterk gedacht vanuit onze traditionele ethische opvattingen. Sinds eind achttiende eeuw zijn onze ethische opvattingen doordrenkt van het idee van individuele verantwoordelijkheid en vrije wil. Algemeen is men het erover eens dat iemand alleen moreel verantwoordelijk is voor de gevolgen, die veroorzaakt zijn door zijn handelen, hij moet zich daarvan bewust zijn, of had het moeten weten en hij moet een vrije keuze hebben gehad. Als ik niets immoreels heb gedaan, zo denkt men, waarom zou ik mij dan zorgen maken over dat anderen over mijn data beschikken? Daarbij gaan zij voorbij aan het feit dat bij datamining systemen willekeurige verbanden leggen. Het systeem is amoreel. De verbanden zijn feitelijke constatering. Alleen op het moment dat men ze gaat gebruiken, krijgen ze een morele lading. Ze vellen een moreel oordeel over een individu niet op basis van zijn handelen, maar op basis van de gelijkenis die hij vertoont met anderen en hun handelen. Vanuit het idee van individuele verantwoordelijkheid is dit onwenselijk, maar vanuit de maatschappij kunnen we deze verbanden ook niet negeren. Dat is een dilemma voor iedereen die big data gaat gebruiken.